Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII. Ч. 166. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 30-го СЕРПНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 30, 1985 No. 166. VOL. XCII.

ПОНАД 500 ОСІБ ВЗЯЛО УЧАСТЬ В СОЮЗОВОМУ ДНІ ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОЇ ОКРУГИ

Головний предсідник д-р Іван Флис вручає чек на 2,000 дол. заступникові голови „Тризуба" інж. Орестові Лесюкові. Біля нього по правій стороні стоять: Степан Гавриш і інж. Іван Скіра, а по лівій Анна Гарас, Йосип Лисогір і частинно закритий д-р Богдан Гнатюк.

Філядельфія, Па. — Цьогорічний Союзовий День, що відбувся в неділю, 18-го серпня ц.р. на посілості Українського Спортового Осередку „Тризуб" в Горшамі, Па., не був таким успішним, як це плянувала Окружна Управа. Цей традиційний Союзовий День був вже 20-им з черги, і тому Святочний комітет Округи, у проводі з головою Петром Тарнавським робив усі заходи, щоб це свято випало якнайбільш імпозантне. Якщо взяти до уваги і те, що ввесь дохід із свята був призначений на сплату моргеджу „Тризуба", то тим більше свято заповідалось успішним.

У зв'язку із цим, тризубівці і союзовці в суботу, 17-го серпня, ввесь день працювали на посілості в Горшамі, де готувались до зустрічі поважного числа гостей, тим більше, що погода заповідалась найкраща. На жаль, у неділю, замість сподіваної гарної погоди, небосклін покрився хмарами, а „ведермен", як назлість заповів, що буде падати дощ. Щоправда, зливного дощу не було, але всі його сподівалися, і це було перешкодою, що замість мати понад 1,000 гостей, було лише понад 500.

Прапори піднесено о год. 1:30 по полудні, а всіх присутніх гостей привітав член Святочного комітету Степан Гавриш. Він привітав присутніх священиків УКЦеркви, о. митрата Зенона Злочівського і о. Романа Мартинюка, головного предсідника УНСоюзу д-ра Івана Флиса, головного контролера проф. д-ра Богдана Гнатюка і головну радну Анну Гарас. Привітав також довголітнього головного предсідника УНСоюзу, а тепер почесного члена Головного Уряду Йосипа Лисогора з дружиною Марією. Представив головного радного УНПомочі Лева Галаса, після чого вітав відділових урядовців сусідніх Округ, а головно Округи Лігай Веллі у проводі голови Анни Гарас і почесного голови Михайла Колодруба. Спеціяльно привітав гостей із Пассейської Округи в стейті Ню Джерзі голову Івана Хомка із дружиною, секретаря Василя Марущака і касира Івана Блиху.

В мистецькій частині виступив танцювальний ансамбль при УПЦеркві в Аллентавні під керівництвом Володимира Милиничика. Молоді танцюристи відтанцювали сім танків, а відтак гості забавлялись під звуки оркестри „Карпати". До складу цієї надзвичайно доброї оркестри входять проф. Роман Бородієвич, його сини Олег і Орест та соліст Роман Лупань, який, до речі, є мистецьким керівником на Оселі УНСоюзу Союзівці.

Точно о годині 4-ій по полудні головний предсідник д-р Іван Флис в імені Екзекутивного Комітету привітав всіх учасників Союзового Дня. Відтак в асисті членів Головного Уряду, а саме: Степана Гавриша головного організатора, д-ра Богдана Гнатюка, головного контролера, головної радної Анни Гарас, почесного члена Головного Уряду Йосифа Лисогора і голови Округи Петра Тарнавського, вручив почесну плякету для інж. Івана Скіри. Цю нагороду Екзе-

(Закінчення на стор. 4)

ПРОФЕСОРСЬКА РАДА УВУ ВІДБУЛА НАРАДИ

Мюнхен, Німеччина (ПС УВУ). — Професорська Рада УВУ відбувається вже близько два десятки років у часі літнього семестру, щоб використати присутність уповноважених до голосування професорів, які приїхали на виклади. Тому, що не всі викладачі можуть затриматися весь час, Професорську Раду розділено на дві частини, при чому загальний звіт і основні проблеми були подані двічі, хоч і під різними аспектами (повний звіт отримають учасники нарад у підсумовуючому Бюлетені, який з'являється кожнорічно з датою останнього дня семестру — 31-го серпня; Бюлетень надсилається всім членам Колеґії). Перша частина Ради мала місце 17-го липня, і на ній обговорено точно співвідношення Ректорату, Фундації та Делеґатур. На другій частині — головній — 5-го серпня — більше уваги присвячено плянуванню, зокрема підготові Наукового Конґресу у 1000-ліття християнства в Україні. Разом учасників із правом голосу (тобто звичайних і надзвичайних професорів та доцентів, акредитованих в УВУ) було 21, а крім того 6 негабілітованих викладачів (з яких деякі готуються до габілітації).

Паралельно до загальної Професорської Ради відбулися факультетські Ради: права й суспільно-економічних наук — 19-го липня (за участю 6 професорів і двох викладачів), філософічного факультету — 8-го серпня (за участю 9 професорів і 8 професорів гостей та викладачів).

Цьогорічний семестр належав до найкращих після відновлення викладів в 1965 році, зокрема завдяки реорганізації активности Фундації УВУ у ЗСА, яка повністю використала фонди, призначені на студійні стипендії, що дало змогу поширити мережу курсів та збільшити кількість студентів та курсантів (яких у сумі було майже 150); з другого боку вплачені студійні оплати значно скріпили фінансові можливості УВУ, і можна було без дефіциту покрити кошти курсів із рекордовою кількістю годин. Крім систематичних викладів на обидвох семестрах були традиційні два курси: педагогічний (керівник д-р О. Кисілевська- Ткач) із зразковою дисципліною та один із найчисленніших досі Високошкільних Літніх Курсів Українознавства (ВЛКУ). Голова Фундації проф. д-р П. Ґой вп'яте організував мандрівний курс „Стежками Батьків по Европі" (28 учасників) — із трикредитовим курсом у Мюнхені; курс українського фолкльору з окремим узглядненням гри на бандурі, який на закінчення дав дуже тепло сприйнятий концерт, мав більшість учасників з Европи (19 — керівники проф. Віктор і диреґент-інструктор Юліян Китасті). Продовжувався курс української мови для початківців (головно чужинці) та курс англійської мови (Лекторат) для українських біженців із Польщі. Обидва мовні курси були проваджені — відповідно до знання — на двох степенях.

Фундація запевнила також поважнішу суму (3,400 американських долярів) на видання матеріялів Конференції УВУ, організованої в грудні 1980 року, на пошану Добродія УВУ президен-

(Закінчення на стор. 4)

Сенатор Р. Бирд поїде до Москви

Вашінгтон. — Сенатор-демократ від стейту Західня Вірджінія Роберт Бирд, який очолює сенатську делеґацію, що вилітає у вівторок, 3-го вересня, до Москви, закликав совєтський і американський уряди припинити риторику і прийти до згоди, яка може стати переломною у світовій історії.

Сенатор Р. Бирд передасть генеральному секретареві ЦК КПСС Міхаїлові Ґорбачову особисте послання президента Роналда Реґена.

В інтерв'ю компанії Ей-Бі-Сі для телевізійної програми „Добрий ранок, Америко!", сенатор заявив, що він їде до Москви не для того, щоб вести переговори, а для того, щоб дати зрозуміти совєтським керівникам, яку ролю відіграє Сенат у політичному житті З'єднаних Стейтів.

„Ми хочемо, — сказав Бирд, — щоб совєтські керівники знали про наше прагнення до роззброєння, але і зі своєї сторони вони також повинні щось зробити. Переговори — це не їзда по дорозі з одностороннім рухом".

Бирд остеріг совєтських лідерів від спроб викликати розходження між демократами і республіканцями, що входять до складу делеґації. „Всі ми репрезентуємо американську націю, — продовжував сенатор, — і хочемо сказати, що тепер найбільш слушний час для досягнення конкретних угод. Було б дуже нерозумно зі совєтської сторони чекати приходу до влади в ЗСА нової Адміністрації і надіятися на те, що за три роки умови для переговорів зміняться".

На запитання про використання КҐБ хемічного порошку для стеження за працівниками американської амбасади, Бирд відповів, що обговорення цієї проблеми не входить в його компетенцію, і що спеціяльна медична комісія виїде до Москви, щоб вирішити наскільки небезпечний для здоров'я цей порошок.

БЕЗСТРАШНИЙ БОРЕЦЬ ЗА ПРАВА УКЦ В УКРАЇНІ ЗНОВУ ПОТРАПИВ ЗА ҐРАТИ

Йосип Тереля

Джерзі Сити, Н. Дж. — Йосиф Тереля, довголітній в'язень совєтських тюрем, концентраційних таборів і психушок, спочатку правозахисник, а тепер чільний борець за леґалізацію катакомбної Української Католицької Церкви в Україні, знову потрапив за ґрати, коли його 8-го лютого 1985 року поновно заарештували в санаторії для психічно хворих у Львівській області. В день арешту Тереля був хворий і мав гарячку 39 степенів Цельзія. Спочатку його посадили у в'язницю в Ужгороді на Закарпатті, звідки він походить родом, (народився він тут у 1942 році), а через тиждень перевели до тюрми у Львові, де відбувалася в головному його політична діяльність. Приблизно в середині березня його піддано вже не вперше так званому „психіятричному обслідуванню" у Львівській психолікарні, потім знову привезено до Ужгороду й назад до Львова.

Згідно з непідтвердженими відомостями з публікації Кроніда Любарського „Вести из СССР" ч. 14 з 1985 року, Терелю засуджено на підставі статті 197-1 т. зв. Українського Карного Кодексу, що рівняється статті ч. 190-1 з Російського Карного Кодексу, і, згідно з отриманими інформаціями України, які подав Андрій Сороковський у публікації Кестон коледжу з Англії, „Кестон Нюз", Терелю 20-го серпня знову засудили на сім років ув'язнення і п'ять років заслання. Тереля, між іншим, відмовився від пропонованої начебто совєтським урядом „леґалізації" УКЦеркви, що мала б за ціну такої леґалізації відмовитися від унії з Римом, а це Терелі виглядало на звичайнісінькі кпини, а то й злочинну диверсію, щоб обернути УКЦеркву в таке підпорядковане КҐБ церковне тіло, яким стала так звана „Російська Православна Церква". Очевидно, що ревний християнин і щирий католик Йосип Тереля відмовився від підступної урядової пропозиції, цим більше роздратувавши колоніяльного поневолювача України — червону Москву, яка й послала його до тюрми на нові тяжкі випробування.

Ізраїльські війська зробили напад на три ливанські міста

Бейрут, Ливан. — Ізраїльські війська при прикритті численних гелікоптерів, панцерних автомашин і танків, блискавично напали на три шіїтські містечка в глибині 12 миль від ізраїльського кордону на півдні Ливану, в середу, 28-го серпня, де вони знищили багато будинків, спричинили чималі жертв в людях, і головне — захопили численних полонених, яких взяли під арешт, як палестинських здогадних „терористів". З кіл Об'єднаних Націй повідомили, що це найсильніший і найбільший збройний наїзд на Ливан з боку Ізраїля, відколи формально Ізраїль відтягнув свої війська з цієї колись суверенної, а тепер сторозтерзаної арабської країни, в червні цього року.

В Тель Авіві ізраїльський міністер оборони Їтцак Рабін сказав, що напад на шіїтські містечка був не тільки „відплатною акцією" за тероризм палестинців, а в головному — перестородою для південних ливанців не ширити їхньої протиізраїльської боротьби на терени самого Ізраїля. Інші спостерігачі догадуються теж про третю причину: кожного разу, коли Ізраїль звільняє з-під арештів і полону певну групу ливанців і палестинців, як це сталося цього ж дня, що й напад (тобто, в цю ж середу, 28-го серпня, коли Ізраїльські власті звільнили ще додаткових 113 ув'язнених арабів із тих понад семи сот, за звільнення яких розгорілися дебати в світі й в ОН, після голосного нещодавного піратського пірвання ливанськими шіїтами американського літака з американськими закладниками, що були відтоді вже звільнені шіїтами), — тоді вкоротці по такому крокові Ізраїля „поповнюються" табори полонених в Ізраїлі новими, захопленими в збройних нападах на Ливан арабами, серед яких будуть здогадні терористи, більш небезпечні для Ізраїля, ніж ті, що їх Ізраїль примушений громадською думкою в світі й ЗСА врешті-решт випустити на волю. Такі кроки Ізраїля цілком оправдані ізраїльськими інтересами, а звичайно араби дивляться на ці справи інакше, бож відомо: „терорист" в очах однієї зацікавленої сторони, є „борцем за свободу" в очах протилежної зацікавленої сторони.

Чи вдасться Ґорбачову „витверезити" совєтський народ?

Москва. — „Нова мітла чисто мете", — цю стару народну приказку наводять тепер деякі совєтологи у пов'язанні з початком „властвування" в СССР нового генерального секретаря ЦК КПСС, фактичного голови СССР, Міхаїла Ґорбачова, який, серед інших міроприємств, також вирішив боротися з неймовірно широко розповсюдженим налоговим п'янством серед населення його країни. Кампанія Ґорбачова проти зловживання алкоголем, проте, має „витверезійну дію", але не на підсовєтських п'яниць а на совєтську економіку. Щоб боротися з п'янством, години продажу алкогольних напоїв звужено „до нікуди", а довгі черги за „спотикачем сладчайшим" відваджують багатьох потенційних покупців від спиртних крамниць та кіосків. А що вся торгівля вином і горілкою є в руках держави, то державна скарбниця від цього порожніє. Помірковане пиття горілки теж лишає на руках совєтських громадян кілька лишніх „рублів", а їх нема де видати, бо харчових продуктів і виробів широкої потреби тут, в „совєтському раю", дуже обмаль і дістаються вони більш спритним і швидким міським „космополітам", а не „корінному населенню", яке власне з горя й нестатків „заливається горілкою". Тож Ґорбачов мусить тепер щось геніяльне придумати, щоб совєтським безталанним громадянам дати щось інше, замість горілки, що вони могли б купити на тяжко запрацьовані гроші, заощаджені з п'янства. Знавці совєтських справ передбачають, що вже незабаром зростуть ціни на речі „ширпотреби", а мабуть і харчові продукти також подорожіють, - пише журнал „Нюзвік" з 26-го серпня ц.р., як уже подорожчали і горілчані вироби.

Вийшло друге видання „Українського Ортографічного Словника"

Мельборн, Австралія. — Появилося друге виправлене видання „Українського Ортографічного Словника" Дмитра Нитченка (10,000 слів), який свого часу, в 1968 році, був укладений і тут виданий на доручення Української Центральної Шкільної Ради Австралії (УЦШР). Обкладинка цього видання: Л. Денисенко.

У передмові автор цього словника Д. Нитченко пояснює, що хоча на еміграції вже є словник Г. Голоскевича, але він „не охоплює тепер своєю лексикою нових галузей життя й науки.

Крім того, той словник не задовольняє вимог нашого життя в чужомовних середовищах. Наприклад, написання деяких географічних назв, прізвищ тощо". У дальшому автор цього словника твердить, що словник Г. Голоскевича був для його праці основним джерелом, „проте, в окремих випадках користувався і сучасними словниками, виданими в Україні, — в тих випадках, де немає суперечностей з харківським правописом".

Ортографічний словник Дм. Нитченка Українська Центральна Шкільна Рада в Австралії рекомендує для рідних шкіл українознавства та педагогічних шкіл.

Словник цей, в ціні 6.50 дол., можна замовляти, звертаючись на адресу: D. Nytczenko, 36 Percy St., Newport, Vic. 3015, Australia.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ В КЕРГОНКСОНІ

Кергонксон, Н. Й. (Р.Б.). — Заходами місцевих відділів УАКРади і 88-го Відділу УНС, відбудеться тут в неділю, 15-го вересня 1985 року о год. 12-ій дня на Оселі УНС Союзівка вже 6-ий рік підряд „Український День". В програмі: українська музика, танки, співи, виставка народного мистецтва і традиційні українські страви. Запрошується ВШГромадянство до численної участи.

Р. Реґен готовий до зустрічі на вершинах

Санта Барбара, Каліф. — Як заявив президент Роналд Реґен, він має надію, що елементи „підозри" і „ворожости" у відносинах між двома великими державами — З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом — будуть усунені. В той же час Президент не вважає, що в результаті майбутньої зустрічі на вершинах будуть підписані важливі міжнародні угоди.

Президент Р. Реґен збирається представити Міхаїлові Ґорбачову докази того, що ЗСА не мають ворожих намірів щодо СССР, але, як сказав Президент, він не є впевнений в щирости совєтських керівників.

Не зважаючи на протидію СССР, З'єднані Стейти будуть продовжувати удосконалювати систему космічної оборони.

„Нема сумніву, — сказав Р. Реґен, — що основою зовнішньої політики СССР є експансіонізм. Кінцева мета Совєтського Союзу — встановлення єдиної світової комуністичної системи. Можливо, — додав Президент, — причиною цієї політики є страх перед можливою агресією зі сторони вільного світу. Якщо це так, ми готові представити переконливі докази того, що в нас нема таких намірів. З'єднані Стейти і Совєтський Союз єдині країни в світі, від яких залежить майбутнє людства".

Головною метою майбутньої зустрічі Президент вважає не підписання важливих договорів, а початок важкої спільної праці в цьому напрямі. Вперше за останні роки при владі в СССР стоїть людина, яка напевне дуже довго буде визначати напрям внутрішньої і зовнішньої політики. Це вселяє надію на постійні контакти і співпрацю, які не будуть залежати від різного роду несподіванок.

Торкаючись становища у Південній Африці, Р. Реґен сказав, що ЗСА виступлять проти економічних санкцій, бо санкції перш за все відіб'ються на корінному населенню, на його життєвому рівні. „Совєтський Союз, — сказав Президент, — терпеливо чекає, коли ми припинемо надавати підтримку Південно-Африканській Республіці, щоб, скориставшись відповідним моментом, розпалити в цій країні громадянську війну і дістати в результаті потрібний Совєтам уряд".

Не зважаючи на таке становище, речник Державного департаменту виступив у середу, 28-го серпня, з гострим засудом расової політики у ПАР і затаврував поведінку тамошньої поліції та війська у відношенні до демонстрантів.

Вашінґтонська група влаштовує бенкет

Вашінґтон. — Як повідомляють з Вашінґтону, Товариства Українських Професіоналістів і Українських Адвокатів підготовляють тут „Стипендійний бенкет" на суботу, 19-го жовтня 1985 року.

Імпреза відбудеться в Гілтон готелі і обов'язуватиме на ній вечірній одяг.

Такі святочні вечори відбуваються у Вашінґтоні кожного року. Тим разом вони з'єднані з річними зборами Товариства Українських Адвокатів, що відбудуться в днях 18-20-го жовтня. Святочний вечір включає коктейль, бенкет і забаву при музиці популярної оркестри „Іскра" з Ню Йорку.

Дохід із цієї імпрези призначений на стипендії для українських студентів. Вступ від особи 50 дол.

Зголошення на бенкет і баль проситься присилати завчасно на адресу Вашінґтонської групи: The Washington Group, Post Office Box 11248 Washington, D.C. 20008.

В СВІТІ

ЯК ПОВІДОМЛЯЮТЬ ЗАХІДНІ дипломати з Пакістану, у східній частині Афганістану відновилися тяжкі бої між партизанами і совєтськими військами. Совєтський Союз перекинув свіжі сили в цю частину країни. У боях в провінції Пактія, недалеко від пакістанського кордону, кілька тисяч совєтських солдатів почали наступ проти партизанів. В даний час в Афганістані перебуває 115,000 совєтських вояків та офіцерів, які допомагають маріонетковому урядові Бабрака Кармаля боротися проти афганських борців за свободу.

КРІМ ТОГО, ЩО НЕДАВНЯ катастрофа в Японії була найбільшою щодо кількости жертв, вона може стати і „найдорожчою" в історії авіяції. Хоч родини загиблих покищо не висунули жадних матерільних претенсій, авіяційна і асекураційні компанії виплатять біля 100 мільйонів долярів компенсації, а можливо і значно більше.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР НОВОЇ Зеляндії Дейвід Ленг вважає результати розслідування, проведені французькою комісією під керівництвом Бернара Тріко незадовільними. Група Б. Тріко прийшла до висновку, що затримані французькі громадяни, яких підозрівають у причетности до вибуху на кораблі „Рейнбов Ворріор", є абсолютно невинні. Д. Ленг вимагає офіційного перепрошення від французького уряду і сказав, що він має докази, які можуть підтвердити, що у вибухові брала участь французька розвідка.

У ВІВТОРОК РАНО, 27-го серпня, в Нігерії стався переворот, у результаті якого був скинутий президент країни генерал Мохаммед Бухарі і до влади прийшов військовий уряд на чолі з начальником ґенерального штабу генерал-майором Ібрагімом Бабанґідою. Це вже шостий за 25 років з дня отримання незалежности переворот у Нігерії. В країні введена комендантська година, перерваний телефонний зв'язок з зовнішнім світом, закриті летовища і морські порти.

НА РОЗГЛЯД ПРЕЗИДЕНТА Ізраїля Хаїма Герцога був представлений список 400 ув'язнених. За конституцією президент є єдиною в країні особою, яка має право помилування. У зв'язку з святкуванням жидівського Нового року президент вирішить, хто з в'язнів вийде на свободу.

В АМЕРИЦІ

ТРИНАДЦЯТИЛІТНІЙ американський хлопець жидівської реформованої віри Ерік Стром з Стемфорду в Коннектикат виїде з батьками до Кракова, щоб там відбути в день його 13-річчя — межі, що в юдейській вірі означає перехід з хлоп'ячого віку до дорослого — свою „Барміцву", чого в Кракові у повоєнній Польщі не відбувалося вже десятиліттями, тобто з часу, коли жидівське населення Кракова нацисти вивезли до Авшвіцу концентраційного табору на фізичну загладу. Відбудеться це свято родинне й релігійне 7-го вересня, щоб „принести немолодим одновірцям жидам у Кракові дрібку щастя", — як висловився Ерік, бо в Кракові зовсім нема жидівських дітей, а доживають там віку лише старі люди, недобитки кацетів, ортодоксальної віри, без великої майбутности і в повоєнних часах матеріяльно дуже зубожілі.

НА РІЧНІЙ КОНВЕНЦІЇ Американська Асоціяція Психологів, де зібралося 14,000 її членів, у Лос Анджелесі тепер вчена-психолог, професор Массачусетського університету д-р Конні Чен презентувала свою нову наукову працю минулого тижня про популярний тепер індивідуальний спорт серед американців — бігання. Як виявляє її старанна студія, потреба бігання є значно глибша й більш скомплікована, ніж сама спонука бігуна спочатку — мати фізичну заправу. Коли вчена вивчала групу бігунів (їх було 40), які бігають щоденно без перебоїв, і другу таку саму групу бігунів, яким лікарі заборонили бігати протягом двох тижнів через скалічення, чи то через біль у колінах чи вразливість стіп, — виявилося, що бігуни, які перестали бігати, потрапили у прикру депресію, в нервовий неспокій, в нестерпне напруження і навіть в повну розгубленість. На загал вони являли з себе картину цілковитої руїни. „Нічого не вдоволяло їх. Коли їм відмовити бігання — вони обернені в суцільну руїну", — сказала д-р Чен. Її висновок такий, що бігання відповідає глибоко захованим психологічним потребам індивіда, про які напочатку бігаюча людина навіть не підозрює. Це щось майже як наркотики, і раз почавши бігати — тяжко людині змінити цей „наліг".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Зміна ситуації в Канаді

Відомо, що несподівано Канада опинилася в центрі зацікавлення розвідкової централі Візенталя у Відні, яка по нинішній день ганяється по всьому світі за воєнними злочинцями з часу Другої світової війни. Не відомо тільки, чому саме таке сталося і можна тільки догадуватися, що кампанія експонентів того Бюра Візенталя, між ними Соля Ліпмана стоїть у якомусь зв'язку з газетною вісткою, що в останньому часі відбулися засекречені зустрічі представників СССР й Ізраїля. Ці зустрічі, читали ми, можуть довести до радикального покращання совєтсько-ізраїльських взаємин. Не є виключене, що одною із концесій, що їх Ізраїль мав би заплатити не тільки за значне підвищення квоти жидів, що прагнуть виеміґрувати з СССР до Ізраїля, але навіть за офіційне визнання Совєтським Союзом ізраїльської держави, має бути поведена на велику скалю кампанія проти українців у вільному світі. Бо не вільно забувати, що одною з найбільших причин, чому в 1914 році російські війська вмаршували до Східньої Галичини і чому в 1939 році прийшло до підписання договору Ріббентропа-Молотова, який фактично був зеленим світлом для Гітлера розпочати Другу світову війну, було рішення Москви зліквідувати українську ірреденту, що йшла із Східньої Галичини. Не існує ґіршої загрози для всіх імперіялістичних росіян без уваги на їх реакційний білий, демократичний сірий чи комуністичний червоний кольор, як мариво „разчлененія Россії". Це мариво переслідує завжди володарів на Кремлі і тому така ненависть до українства і тому така політика, наставлена на перетворення української нації на „радянський народ з російською мовою і культурою" в Україні та на боротьбу всіма можливими засобами проти вільного українського поселення у діяспорі.

Це тільки здогад, але має логічні підстави. А тому, що центр організації Братства колишніх вояків I Української Дивізії Української Національної Армії знаходиться в Канаді і що колишні дивізійники стали подивугідним активним елементом в українській вільній ґромаді, то обрано Канаду й Дивізію в Канаді за приціл тієї останньої ганебної кампанії, опертої на пофальшованих документах московського КҐБ. До урядових канадських чинників вплинула скарга із виказом 660 прізвищ „воєнних злочинців", що їх ніби канадський уряд толерує на своїй території. Між тими „воєнними злочинцями" на першому місці стоять колишні дивізійники.

Але кожна акція спричинює реакцію. Атаки проти українців, які появилися навіть у таких поважних газетах, як торонтонський „Ґлоб енд Мейл", спричинили такий масовий і спонтанний відрух збоку українців, якого ініціятори і автори цієї кампанії не сподівалися. І ще менше сподівалися дальших наслідків цієї цілої афери. Кілька останніх опитів різних канадських опитових аґенцій і окремих часописів виявили раптовий упадок популярности консервативного уряду прем'єра Браєна Малруні. Одною з найповажніших причин такого звороту публічної опінії є обурення етнічних груп в Канаді, що уряд взагалі поставився поважно до документів, зфабрикованих таким ворогом західнього вільного світу, як Москва і її фабрика фальшивих документів в КҐБ. З українцями солідаризуються в Канаді не тільки балтійці, що їх бюро Візенталя поставило на рівну дошку з українцями, як „воєнних злочинців", але й поляки, які ненавидять режим Ярузельського і всі інші неанглійські національні ґрупи, які в деяких канадських провінціях мають вирішальну більшість, а в цілій Канаді є поважним політичним чинником. Вони звертають увагу, що ліберальний уряд П'єра Трудо, якому персонально закидали, що замолоду був комуністом, Канада була дуже вразлива на втручання чужих країн, зокрема СССР, в її внутрішні справи. Чому тоді правий уряд прем'єра Малруні, який особисто відомий, як приятель українців, що заманіфестував своєю участю на конґресі СКВУ, допустив до такого порушення правопорядку в Канаді?! За нашими вірогідними інформаціями — канадський уряд ніби змінив своє становище і рішений зліквідувати ту погоню за „воєнними злочинцями" в особах льояльних і статочних канадських громадян. Можна здогадуватись, що вплинула на такий зворот також позиція сенатора Павла Юзика, голови комісії людських прав у Секретаріяті СКВУ.

Ми вже не раз вказували на кращу організованість і всю громадську атмосферу наших канадських земляків, аніж вона є в ЗСА. Треба тепер з найбільшим признанням поставитись до гідної реакції канадських українців на наклепницьку кампанію фанатичних ворогів українства. Ті вороги перетягли струну. У самому жидівському суспільстві та його верхівці в Канаді прийшло вже деяке протверезіння. Коли в організації Б'най Б'ріт більшість ворожо наставлена до українців, не знаючи історії України та походження пісні „Іде-іде Зельман", то в деяких інших організаціях такого вже нема. Там свідомі, що треба шукати згоди і співпраці з українцями, а не продовжувати ворожнечу, коли насправді не українці, а їх північні сусіди придумали гасло „...спасай Расєю".

Михайло Кучер

ЗА РУМУНСЬКИМИ ЛАШТУНКАМИ

У всіх т. зв. соціялістичних країнах, де комунізм при владі, він використовує національні традиції, але незабаром обертає їх у карикатуру. Одначе сам комунізм в Румунії був і є карикатурою комунізму. Щоправда, румуни ніколи чесно не вірили у комунізм. 1949 року большевицька армія окупувала Румунію і привезла із собою трохи румунських комуністів. Було їх усього 700-800 осіб. Для опанування навіть такої малої країни як Румунія це було мало. Партію треба було дуже хутко побільшити. До партії побігли опортуністичні кар'єристи конформісти. Чим більше було сумнівне їх політичне минуле, тим більше вони були слухняними. Варто зазначити, що румунські комуністи ніколи не вірили пропаґанді. У них не було кризи сумління. Тому доповідь Хрущова на XX з'їзді КПСС не викликала більшого враження. За польського і мадярського повстання румунські письменники мовчали. Протест висловив тільки один письменник Пауль Гома, за що дістав два роки в'язниці і чотири роки заслання.

У літературі соціялістичний реалізм був ані соціялістичний, ані реалістичний. Соціялістичний реалізм — це твір темного смаку Леніна і брудної совісти Горького. Соціялістичний реалізм усюди однаковий — це державний терор без надії жити і творити чесно. Соціялістичний реалізм жахливе явище музейного типу — був дуже ефективний у нищенні талантів. Письменники-ветерани соціялістичного реалізму — ветерани брехні і компромісу. Одначе література, що вони її творили, помстилася. Такі письменники загинули. Вижило небагато.

У 1956 році на з'їзді румунських письменників було ясно, що соціялістичний реалізм загинув неславною смертю. Письменникам був запропонований „гуманістичний реалізм". (!)

Тут на місці згадати румунську десталінізацію. Хрущов перелякався втратити владу і заставив замінити старі дуже скомпромітовані кадри більш ліберальними. З того скористав перший секретар румунської комуністичної партії Ґеорґіу — Деж. Почав він з того, що покарав смертю одного конкурента до влади 1954 року, Лукреціу Патратану.

Після мадярської революції виведено совєтське військо з Румунії, яке було запорукою існування режиму. Щоб уникнути можливих заворушень Деж втопив країну в крові. Використавши ворожнечу СССР-Китай, Деж звернувся до Заходу по економічну допомогу. Для зменшення незадоволення використав румунський націоналізм. 1963 року закрив Інститут ім. Ґорького в Букарешті та припинив навчання російської мови у школах. Для затримання влади треба було лібералізувати режим. Деж пішов навіть далі і 1964 року проголосив загальну амнестію політичних в'язнів.

По смерті Ґеорґіу Дежа, Чауческу продовжував політику свого попередника, хоч знівечив пам'ять по ньому.

Так націоналізм і лібералізм йшли поруч. Обурення вибухло після окупації Москвою Чехо-Словаччини. Терор і репресії Чауческу пояснив необхідністю уникнення окупації Румунії Москвою. Таким чином патріотизм обернувся в маскараду і в країні запанував найбільш дикий культ Чауческу.

Але все таки треба було щось робити і Чауческу підняв Залізну заслону і дозволив в Румунії західню літературу. Але й тоді публіковано тільки частини творів, скорочені варіянти передмов. Об'єктивність знищено. Для комуніста кожна трагедія має бути оптимістична, без огляду на національність. Письменникам заборонено пам'ятати минуле. Колективізація була кривава на совєтський зразок і закінчилася 1962 року.

Письменникові Д. Попеску вдалося опублікувати роман „Відсутні"; описав суд над суспільством, де панує кар'єризм, продажність і зрада. Для виявлення хоч частини правди письменник вдається до фантастики та ілюзії. Чисто історична правда у творах відсутня, але залишається художня вартість. Письменникам властиве почуття гріха та вини за те, що діється. Вихід один втеча в містику.

У найгіршому становищі опинилася філософія. Це „нормальне" всюди, де марксизм залишається державною догмою.

Врешті на одному засіданні комсомольців поставлено вимогу знесення цензури. Але Чауческу переконав інтеліґенцію, що треба відмовитися від свободи для уникнення совєтської окупації. Румунія мусить вижити, тому ніяк не можна образити Москву. Кожна образа може стати претекстом до окупації.

Партія повчала письменників, що література повинна виховувати маси. Почався погром культури. Цензура загострилася. Телевізія та радіо заборонені. Заборонено кантати Баха. Партія переслідує письменників економічними способами, зменшує пенсії опозиціонерам.

Переслідування охопило також музику, малярство, кіно. Всюди запанувала офіційна фантастика. Проголошено, що тільки з приходом до влади Чауческу настала справжня революція.

У Румунії нема права, є тільки привілеї для еліти. Нема одвертого спротиву, влада не хоче побільшення репресій з огляду на Захід. Партія замінила в'язницю закордонним паспортом. Неслухняних виганяє на Захід.

1972 року режисер Пінтільє поставив у Букарешті „Ревізора" Гоголя. Влада побачила в тому карикатуру на партію. П'єсу заборонено, а режисера вислано за кордон.

Макар Дуда

Безконечна турбота партії.

Партійні мужі Совєтського Союзу, як правило, виступають у точно визначених випадках: у дні державних свят, на відкритті з'їздів, нарад, конференцій та зустрічах з своїми „виборцями". Текст промов їм заздалегідь готують бриґади спеціяльно вихованих журналістів. Промовці в міру своїх здібностей без помилок прочитують промови, які, як і годиться, завершуються „гучними аплодисментами, які переходять в овації".

Якщо ж вождь виступає в незаплянований час з політично керівною статтею, — це подія особливого значення. Власне, незаплянованість — не зовсім точне визначення цього явища. Це також запрограмована акція, лише в тою відмінністю, що вона з'являється як раптова необхідність.

Наприклад, сьогодні необхідно „загострити увагу трудящих" на таких пекучих питаннях, як низька трудова дисципліна або висока активність американських імперіялістів, відразу якийсь вождь і виступає з промовою або статтею. Якщо, скажімо, вчора актуальною проблемою була кукурудза чи кок-сагиз, то нині з усіх пропаґандистських гармат почали бити по алькоголіках. Справді бо, до чого допилися: на військових маневрах у Польщі чотири хоробрі танкісти совєтської армії продали власникові місцевого шиночка цілий бойовий танк, — всього за скриньку „виборової"!

З цього погляду вельми цікава стаття члена Політбюра ЦК КПСС і першого секретаря ЦК компартії України В. Щербицького, опублікована в ч. 25 газети „Культура і життя" (переклад з московської газети „Совєтская культура") під назвою „Важлива частина загальнопартійної справи".

Питання у ній: гаряча і безконечна турбота партії про літературу і мистецтво.

Це відразу свідчить що на ідеологічному фронті знову не все гаразд.

Читаємо статтю і дошукуємось, — а може щось нове та свіже скаже партійний діяч. Може з приходом до влади нового вождя в Москві плянуються якісь реформи і в Україні, зокрема, в ділянці культури й мистецтва?

О! Ніби щось блиснуло: „Ми прагнемо до того, щоб керівництво художнім процесом мало творчий, демократичний характер, відзначалося високим рівнем компетентности і розумінням специфіки роботи митця, було спрямовано на підтримку всього талановитого".

Знаменне признання: досі такого керівництва не існувало! Факт незаперечний! Не було воно ні творчим, ні демократичним, натомість відзначалося некомпетентністю і нерозумінням специфіки роботи митця та відсутністю підтримки талановитого. Тепер партія виразно заявляє: віднині будемо до цього прагнути!

А партія, як відомо, керівна сила, вона йде попереду часу, подає приклад, сяє маяком, прокладає шляхи, бо ясніше за всіх бачить усе нове, проґресивне.

Принаймні, нас весь час так запевняли. Але що ж ми читаємо в статті?

„Справжній художник (і це переконливо підтверджує історія) завжди іде попереду свого часу. У нього особлива реакція, гострота і свіжість сприйняття нового, проґресивного".

Та хто ж це йому такі розумні слова написав? Нечувано, щоб якийсь художник узяв та й пішов попереду свого часу! Та ще й при цьому мав особливу (значить, не дижурно партійну?) реакцію та свіжість розуміння життєвих проблем! Щось тут набазікав товариш перший секретар.

Бач, відразу й схаменувся: не думайте, що якомусь художникові буде дозволено піти попереду партії. Та хай він самий справжній, — сиди й не рипайся! Бо:

„Деяким авторам не під силу зрослі сучасні вимоги. Творчий кругозір їх значно вужчий реальних маштабів мислення сучасника..."

Чи можна такого пускати попереду?

З таким ось як треба поводитись:

„Якщо у митця немає чітких ідей, йому треба допомогти... До того, — нам слід добре знати хто до чого готовий, хто і якою мірою співзвучний часу і причетний до нього... Йому й слід нагадати моральну, організаційну і, що теж суттєво, матеріяльну допомогу".

Ясніш не можна сказати: одібрати з ряду митців „співзвучних-причетних" — і купити їх! Тоді до всього готовий художник на який завгодно бік переорієнтується і яку хочете пісню заспіває. Та він тоді й не претендує йти „поперед часу". Навіщо? Йому і ззаду так піддадуть, що у нього відразу з'явиться „особлива реакція, гострота і свіжість сприйняття нового, проґресивного!"

Отак і буде виконана „найважливіша частина загальнопартійної справи": творчий діяч і не подумає вириватися попереду, а весь час оглядатиметься на вказівки керівної сили. І сумлінно виконуватиме „соціяльне замовлення", бо за це гроші дають. А хто платить той і музику замовляє. А митець — твори шедеври. Автор статті так і запевняє:

„Видатні твори радянської і проґресивної світової літератури народжені застосування соціяльного, тобто, державного замовлення".

І тоді розквіт культури буде забезпечений. Бо:

„Найперше завдання партії — уміло координувати діяльність усіх загонів тво-

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Юліян Химинець

У 40-ЛІТТЯ МУЧЕНИЧОЇ СМЕРТИ О. КРИЛОШАНИНА Д-РА А. ВОЛОШИНА

II

Початком 1938 року настали для Чехо-Словаччини критичні дні. Мюнхенська конференція, що відбулася кінцем вересня 1938 року рішила перебудувати Чехо-Словаччину на підставі т.зв. етнографічного принципу.

7-го жовтня 1938 року дійшло до порозуміння між обома народними радами — українською і москвофільською. На нарадах одноголосно було вирішено домагатися для Закарпаття тих самих прав, що їх вже одержала Словаччина, і створення окремого уряду для Закарпаття.

Ще того самого дня десиґновані члени уряду Закарпаття відлетіли до Праги. Прага потребувала аж три дні для того, щоб затвердити уряд для Закарпаття, бо московський „червоний цар" Йосиф Сталін післав до Праги домагання, щоб чехи не дали закарпатським українцям жадних політичних прав. Зволікання Праги перервала телеграма президії Народної Ради такого змісту: „Українська Народна Рада домагається негайного найменування закарпатського уряду. В противному разі повертайтесь додому. Президія чекає вашої відповіді до 2-ої години по обіді". Це допомогло, бо наступного дня найменована влада Закарпаття була вже в Ужгороді. Уряд складався з таких осіб: А. Бродій — прем'єр, Ю. Ревай, д-р Бачинський і д-р Фенцик — міністри, а отець Волошин і д-р Пещак — державні секретарі. Хоч це був для Закарпаття поступ, однак українська націоналістична молодь цим не була задоволена. Вона домагалася — „для українського народу Закарпаття мусить бути українська влада".

За два тижні виявилося, що два „русскі" міністри були платними аґентами мадярської і польської влади. Андрія Бродія заарештовано в Празі, а Степан Фенцик утік до Мадярщини. Тому чеський уряд 27-го жовтня 1938 року іменував нову владу — прем'єр — Авґустин Волошин, міністри — Ю. Ревай і д-р Бачинський.

А. Волошин, заступаючи Українську Національну Раду, пішов на співпрацю з москвофілами, бо ця співпраця була передумовою іменування окремого уряду для Закарпаття. Це ні в якому разі не означає, що він пішов на компроміс національної ідеї. Це ми бачимо з того, що коли у жовтні 1938 року представник Закордонного Проводу Організації Українських Націоналістів відвідав о. Волошина, він охоче заявив свою співпрацю з ОУН. Для цього він вислав редактора Івана Рогача до Закордонної Делеґації Карпатської України у Відні як заступника Української Національної Ради. Закордонна Делеґація Карпатської України була створена в кінці вересня 1938 року Закордонним Проводом ОУН під головуванням д-ра Юліяна Химинця.

2-го листопада 1938 року прийшов віденський арбітраж, на якому вирішено віддати Мадярщині три найбільші міста Закарпаття — Ужгород, Мукачів і Берегів. У зв'язку з цим, голова Закордонної Делеґації Карпатської України, д-р Юліян Химинець, видав таку декларацію: „Делеґація Карпатської України з найбільшим огірченням довідалася про рішення роз'ємчої комісії у Відні у справі кордонів Карпатської України з 2-го листопада 1938 року. Стверджуємо, що віддання Мадярщині Ужгороду і Мукачева з українськими околицями не відповідає етнографічним принципам, що лягли в основу політики, яка мала започаткуватися по Мюнхенській конференції. Делеґація стверджує, що це рішення противиться справедливим інтересам Карпатської України".

В цій же справі делеґат Об'єднання Організацій Америки редактор „Свободи" д-р Лука Мишуга, що перебував тоді в Европі, видав також подібну заяву.

Віденський арбітраж завдав великого болю Карпатській Україні, одначе, з другого боку, прем'єр Волошин використав свій побут у Відні для пропаґування ідеї української незалежности й соборности. Будучи у Відні, він уділив десять інтерв'ю чужомовним журналістам, у яких він підкреслював, що Карпатська Україна є лише невеличка частина соборної України, яка є під большевицькою, польською і румунською окупаціями. Тому що Карпатська Україна є вільною державою, вона перебрала на себе обов'язок бути речником цілої України, яка розміром приблизно така як Франція.

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Лоза

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

IV.

Читала вона твори чужих літератур, запізнавалася з українськими авторами. Із спеціяльним пієтизмом відносилася до поета о. Миколи Устияновича, може тому, що довгий час жила в домі Устияновичів. Самого поета Уляна Кравченко не бачила, зате чула багато розповідей про нього від його близьких. Але віддаймо, краще голос у цій справі самій Уляні Кравченко.

„З уст членів його родини, які нас оточували, я чула багато про поета. Ніжність його віршів чарувала мене. Братанич поета, теж Микола, пізніше залізничний урядовець у Станиславові, виголошував його вірші. Мій батько їх цінив і знав напам'ять „Рекрутку", „Пещену дитину" й інші. Батько назвав Миколу Устияновича „руським соловейком". А мамуся пояснювала мені ґенезу вірша „Пещена дитина". Подія автентична...

Мати говорила і про ґенезу пісні: „Чом так скоро відлетілась, мій ти милий друже?"

Устиянович. Священик і поет!

Мені здавалося тоді, що поети — то окрема каста. Поезія — таємний обряд. Творчість об'явлення..." („Хризантеми", стор. 30-31).

З інших українських авторів Уляна Кравченко ставила високо Шевченка, Марка Вовчка, Федьковича. Відносно Шевченка Уляна Кравченко у „Хризантемах" писала:

„Про кріпацтво в Україні знала я від того, хто сам вийшов з народних мас. Знала я з пісень кріпацької дитини в сірій свитині. Вона в своїх думах залишила заповідь чину... Шевченкова Катерина, наймичка бентежили мене, засильно вражали. Жіночі траґічні постаті з'являлися мені на тлі снігів і сірого неба, ставали еманацією нещасливої поневоленої рідної землиці України та будили в душі бажання ... сказати світові про нашу кривду, протестувати...

Книгу „Кобзар" дістала я від питомця Однорога. Він приїхав до Надольських". (Стор. 266). (Надольські — це власники дому, до якого перебралися Шнайдери, залишивши мешкання в камениці Марковської. Про це буде ще згадка згодом).

В домі Марковської Уляна Кравченко жила тільки з матір'ю, до братів віддано до школи о.о. Василіян у Бучачі, а сестру Ліну забрала рідня. Мешкання у Марковської, хоч було гарне, показалось непригожим. Справа в тому, що в домі Марковської відбувалися часто забави і тим самим було шумно. Між іншим там відбувся і той „інавґураційний баль", на якому Уляна пізнала Вальдемара. В домі Марковської були для таких забав відповідні кімнати. Пов'язаного із забавами неспокою не могли перенести Шнайдери і тому рішили пошукати іншого помешкання. Знайшли його — власне — в домі міщан Надольських — українців. З цього помешкання і мати, і дочка були задоволені. Мешкання було спокійне, та й люди незвичайно привітні. На жаль, в новому помешканні не було місця для приміщення фортепіяна. Він залишився на старому мешканні, в домі Марковської.

Відносно дальшої Уляниної освіти були в родині різні пляни. Батько, коли ще жив, бажав, щоб дочка студіювала правничі науки, до яких, правду сказати, Уляна мала замилування і любила читати книжки з ділянки права. Але згодом перемогла в родині думка, щоб Уляна стала учителькою, мовляв, цей фах найкраще відповідає жінці, усамостійнює її. А усамостійнення Уляна дуже собі бажала. Думки про усамостійнення виринали у молодої Уляни в часі її застанови над жіночим питанням взагалі. Ось декілька з тих думок — зачерпнутих із твору „Хризантеми":

„Треба боротися за свою індивідуальність. Хоч світ сміється з піонерок, жінок-письменниць називає їх іронічно „Basbleu", „Blaue Struempfe" (сині панчохи) — та це вже друга половина XIX віку і сьогочасна жінка прямує до визволення... Мене захоплюють нові течії, напрямки, гасла — та, щоб не бути смішною, треба здобути найперше знання, треба любити, цінити науку чи мистецтво і присвятитися вибраній галузі в цілості, як присвячуються мужчини.

Бачу нову жінку, Femina Nova, що завершить цю зміну.

Чи ж мої думки не сміють вилетіти поза поріг хати, поза межі, коли мій розум рівний розумові братів?

Вивінована природою щедро чуттям, не хочу залишитися тільки слабою квіткою, що шукає підпори, як ті вутлі (слабосилі — прим. М.Л.) повійки, не хочу залишатися тільки в царстві мрій і почуття — хочу розвитку духа, хочу знання, щоб стати свідомою і вповні самостійною людиною. Свідомих жінок-індивідуалісток мало, але кілька піонерок промостить шлях. Не зважаючи на ніщо, не дозволю, щоб хвилі часу мене несли. Піду вперед, випереджу час!...

У візіях бачу вільну жінку, майбутні дні і світ, змінений у повен квітів — рай...

Жінки в нашому ролі не мали вдачі рабинь, не були невільницями моди ні церемоній, не гнулися перед „лихою долею" — вони були сильні, індивідуалістки, були все собою". (Стор. 83-84).

З такими думками виїхала Уляна Кравченко 1877 року (маючи 17 років) до Львова. Замешкала в домі свого дядька (маминого брата) Омеляна Лопушанського. Близький по крові дядько був для племінниці зовсім далекий по духу. Був він москвофілом... Його погляди були зовсім інакші від поглядів молодої дівчини. Уляна Кравченко була свідомою українкою. Про її національну свідомість свідчать оці рядки із „Хризантем":

„Я вже дитиною чула, відчувала свою окремішність, окремішність нашу, як роду Natione Ruthenus, русин (українець) за національністю. Я мала почуття права до існування і бажання залишитись собою, як кожне створіння, як кожна цвітка, покликана Найвищою Волею до існування, що є все — і все тільки собою...

Величавість нашого обряду, чар слова й рідної мелодії будили чуття любови до рідної землі, до рідного краю. Традиція.

Моє рідне місто має ще з часів свого заснування добру славу. Міщани боролися постійно з урядовими „покровителями" та вперто боронили своїх прав. Далі традиція національно-громадської діяльности Миколи Устияновича та його родини.

Дім Устияновича — це мій рідний дім. Тут була моя батьківщина, поки я пізнала велику, соборну Батьківщину з книг та образів..." (Стор. 34-35).

(Продовження буде)

ЗАКЛИК

ДО ЗЕМЛЯКІВ ДРОГОБИЧАН ТА КОЛИШНІХ ЖИТЕЛІВ ДРОГОБИЧЧИНИ

Згідно з рішенням двох останніх наших з'їздів (УII і УIII) Центральний Комітет Дрогобиччини приступив до підготови видання третього тому нашого реґіонального альманаха „Дрогобиччина — земля Івана Франка".

Як вам відомо з кількаразового повідомлення у пресі, на руки головного редактора цього тому мґра А. Гладиловича вплинула велика кількість матеріялів. Остаточне редаґування цих матеріялів добігає до кінця і є запевнення, що до нашого IX З'їзду, що запляпований на червень 1986 року на Союзівці, цей том буде готовий, і учасники З'їзду зможуть його там одержати.

Тепер звертаємось до вас, дорогі земляки, з проханням про фінансову допомогу. У зв'язку з подорожінням паперу й коштів друку, Комітет потребуватиме додаткових фінансів. Тому просимо вас, якщо ви ще не відгукнулися на наш попередній заклик і не склали свого датку на це видання, зробіть це тепер. Допоможіть, щоб це видання непофальшованої історії та життя-буття нашої Дрогобиччини, гідно закінчити, бо про неї так багато фальшу й неправди друкує тепер жорстокий окупант.

Пожертви проситься висилати на адресу касира: Roman Mykyta, 357 South Parkway, Clifton, N. J. 07014, USA.

За Центральний Комітет Дрогобиччини:

Інж. Володимир Осередчук, голова
Микола Курчак, секретар
Роман Микита, касир
мгр Адольф Гладилович, редактор III тому

КРАЙОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ для жінок „NOW" у ЗСА тепер очолює обрана у липні ц.р. Елеанор Сміл, 45-річна жінка, що вже була президенткою цієї впливової жіночої організації від 1977 року до 1982-го року. Найголовнішою річчю для Е. Сміл та її організації є відновлення боротьби за т.зв. „ЕРА", Додаток до Конституції про цілковите зрівняння американських жінок з чоловіками. Цей рік є також своєрідним ювілеєм для жіноцтва — 65-річчя Додатку до Конституції ч. 19, яким дано право американкам голосувати у виборах. Цю річницю жіноча організація NOW" має урочисто відзначувати й використовувати всі нагоди для приєднування прихильників для „ЕРА".

КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ „Дискавері", що вилетів у космос на вісім днів у вівторок, 27-го серпня, вже першого дня запустив у орбіту два важливі сателіти, один австралійський і другий американський, хоч пляновано було спочатку випустити лише один сателіт. Це своєрідний рекорд цієї вже 20-ої поїздки космічних кораблів в міжповітряні простори. Третій сателіт буде випущено в четвер.

Українські могікани відходять у вічність

У Ню Йорку в Бронксі 10-го березня 1985 року відійшов у вічність на 88-му році життя майор Армії Української Народньої Республіки сл. п. Іван Винник.

Сл. п. майор Винник народився в місті Долина на Бойківщині, а згодом ціла родина Виників переїхала до Синевідська- Вижного. Це село було одним з найбільших сіл Бойківщини і найбільш національно свідомим.

В Першій світовій війні молодий юнак Іван Винник вступив до Української Армії, щоб боротись за українську державу. Брав участь в двох Зимових Походах і постійно, але сміло заглядав смерті в очі, бо для нього Україна була понад усе. В Перший Зимовий Похід він пішов з юнацькою школою під командою начальника цієї школи полк. Трутенка та через необережність полковника Трутенка юнацька школа була розбита большевиками так, що мало хто з неї залишився у живих. Другий Зимовий Похід закінчився трагедією, бо під Базаром большевикам вдалось оточити українську частину офіцерів і бійців, яка складалась з 359-ти осіб і вони відмовились перед большевицькими комісарами йти на співпрацю з большевиками і зі співом „Ще не вмерла Україна" всі 359 згинули від большевицьких куль. Зимові походи — це не були жарти, бо дуже часто треба було провадити бої з багаточисельнішим ворогом, ліпше озброєним, в голоді й холоді та без потрібної медичної опіки, яку мали інші армії. Ті старшини й вояки, які брали участь у зимових походах — це були справжні герої, українські спартанці. Були це леґендарні безсмертні лицарі, до яких належав сл. п. майор Іван Винник та які стали прикладом для майбутніх поколінь і воїнів української Армії.

Сл. п. майор І. Винник був нагороджений за бойові заслуги: Залізним Хрестом, Хрестом Симона Петлюри, Воєнним Хрестом, Козацьким Хрестом. Він був також скарбником і секретарем Капітули Залізного і Козацького Хреста.

Хто був цей герой і невстрашимий лицар, сл. п. майор І. Винник? Був це надзвичайно великий патріот, український націоналіст, дуже обов'язковий, а якщо треба було щось зробити для української справи, то для нього не було жодної перешкоди: Він був такою скромною людиною, що про свою шляхетну й корисну працю для України нікому нічого не говорив. Навіть його найближча родина не знала, хто був їхній батько й дідо.

Мені було дуже тяжко сказати кілька прощальних слів від Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, бо тяжко було щось довідатись про його життьовий шлях в минулому. Він про себе нічого не написав. Не дивлячись на те, що я з ним 30 років співпрацював в комбатантській організації ОбВУА, він ніколи про себе нічого не розповідав. Це була справді шляхетна людина, бо шляхетність і інтеліґентність людини вимірюються її скромністю.

Св. п. майор І. Винник

Про більш докладний життьовий шлях сл. п. майора Івана Винника на Панахиді в похоронному заведенні Рівердел в Бронксі почув я від Миколи Кавки з Дітройту, який у прощальному слові від земляків Сонєвідська—Вижного, знайомих і приятелів прощав Покійного на вічну дорогу. Це, мабуть, перший раз присутні на Панахиді довідались про великі заслуги сл. п. майора Івана Винника для української загальної справи.

Микола Кавка у прощальному слові насвітлив життьовий шлях сл. п. майора Івана Винника між Першою і Другою світовими війнами, його діяльність на полі національному. Він був співорганізатором військової організації УВО, а пізніше членом ОУН.

Сл.п. І. Винник працював на тартаках в Сколє і Синовідську-Вижнім, як один із завідуючих, і при виплаті стягав кожному робітникові по кілька центів з платні на фонд ОУН. Очевидно, що це треба було дуже делікатно робити, щоб та справа не виявилась. Дуже цікава справа, що покійний І. Винник отримав дозвіл з Варшави від маршала Юзефа Пілсудського вивішувати український національний прапор на своїй хаті щороку на 22-го січня. Це мало великий національно-будуючий вплив на українську молодь. Весь час працював для піднесення української національної свідомости серед української молоді цієї частини Бойківщини. Бачимо, скільки одна людина своєю шляхетною і тяжкою працею могла зробити для української загальної справи. В цих кількох словах читач знайде відповідь, хто був цей герой двох Зимових Походів.

Таких патріотів і відданих українській справі є небагато. Ми повинні більше цікавитись такими людьми й брати їх для прикладу майбутнім поколінням. Люди такі, яким був сл. п. майор Іван Винник, ніколи не вмирають. Борці за волю України вічно житимуть серед українського народу, бо вояки є вічні, вони відходять з цього світу, тобто зміняють стійку туземну на вічну.

Сл. п. Іван Винник не змарнував свого трудолюбного життя на землі. Він робив все, що було в його силі, щоб причинитись до кращої долі українського народу та для своєї батьківщини.

З відходом сл. п. майора Івана Винника у вічність Об'єднання б. Вояків Українців в Америці втратили активного члена Управи; українська громада втратила великого патріота; родина втратила дорогого й незабутнього батька й діда.

Не судилось св. п. І. Виннику ще раз побачити рідні землі, Сонєвідське-Вижне й Сколє, де він провів молоді роки, а його тлінні останки спочили у чужій, але гостинній землі Вашінґтона, на цвинтарі Святого Хреста в Арлінґтоні, Н. Дж. Коли прийде той час, (а напевно, прийде), що Україна стане самостійною державою, тлінні останки сл. п. майора Івана Винника будуть перевезені до Золотоверхого Києва, до пантеону борців за волю України.

На Панахиді, яку відправив о. Сотер Голик, прощали покійного майора, від Сколє і Сонєвідська-Вижного Микола Кавка з Дітройту, Микола Турецький від Головної Управи Об'єднання б. Вояків Українців в Америці і від Відділу ОбВУА в Ню Йорку. Слово подяки від родини сказав зять Покійного інж. Володимир Миськів, який подякував о. Сотерові Глодикові за відспівання панахиди та за щирі молитви, подякував Миколі Кавці й Миколі Турецькому за прощальні слова, та жертводавцям, які під час панахиди склали пожертви на „Церкву в Потребі" і на „Вісті Комбатанта", всім присутнім, які чисельно прибули щоб вшанувати пам'ять та помолитись за шляхетну душу сл. п. майора Івана Винника. Хочу ще додати, що за польських часів дуже часто перебував в домі майора Івана Винника сл. п. Роман Шухевич, пізніший головний командир УПА, ген. Тарас Чупринка.

М. Кавка склав співчуття родині Покійного від близьких краян і знайомих та від себе особисто, а Микола Турецький висловив глибоке співчуття родині сл. п. І. Винника: дочці п-і Оксані та її чоловікові інж. Б. Миськовим, синові інж. Остапові та його дружині Богданні Винник та внукам, яких майор дуже любив.

Панахиду закінчено відспіванням „Видиш,брате мій".

Микола Турецький

У ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ розбився бомбардувальник комуністичного Китаю. З трьох членів залоги загинув один, другий льотчик тяжко поранений, третій почуває себе добре. Як повідомили південнокорейські власті, поранений льотчик попросив політичного притулку на Тайвані. Міністерство оборони Південної Кореї заявило, що бомбардувальник приземлився у Південній Кореї, бо пілот хотів втекти з комуністичного Китаю. Це п'ятий випадок втечі китайських льотчиків у Південну Корею за роки, що минули після закінчення Корейської війни.

З нагоди 50-ЛІТТЯ ПОДРУЖЖЯ Дорогих Приятелів
інж. Мирослава і Галі Раковських
крім найсердешніших побажань складаю $50.00 на СИРОТИНЕЦЬ у Бразилії.
Ярослава ЛЕВИЦЬКА

Комітет 1000-річчя Хрищення Руси-України
Гарвардський Проєкт під патронатом СКВУ
повідомляє, що
ГОЛОВНЕ БЮРО КОМІТЕТУ
ВІДКРИТЕ КОЖНОГО ДНЯ
від год. 1-ої до 5-ої по пол., крім суботи і неділі.
Адреса — 63 Fourth Avenue, New York, N.Y. 10003
Тел.: (212) 673-1836

Комітет Оборони Української Спадщини
та
Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу
закликають Вас
СКЛАДАТИ ПОЖЕРТВИ
на його працю та акції для

1. **Поширювання правди про Україну**
2. **Поборювання очорнювання та знеславлювання українців**
3. **Оборони громадянських прав українців**

Пожертви просимо пересилати чеками, або поштовими переказами на:
Ukrainian Heritage Defense Fund
c/o Ukrainian National Association
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
враз із виповненим вирізком цього заклику.

Просимо подати суму пожертви, своє ім'я, прізвище та адресу.

Сума пожертви $.......................

....
ім'я та прізвище
....
число дому, вулиця
....
місцевість стейт поштовий код

Безконечна...

(Закінчення зі стор. 2)

рчої інтеліґенції, органів і установ культури, спрямовуючи їх зусилля в єдине річище комуністичного виховання".

А ми так були й повірили, що совєтський художник-інтеліґент „завжди йде попереду часу" і володіє тим, чого не вистачає партії — гостротою і свіжістю розуміння життєвих проблем. А виявилося, просто: цих інтеліґентів зганяють у загони, потім координують їх діяльність і женуть в „єдине річище"... Цоб -цабе!

• • •

А чому це саме товаришеві Щербицькому було дано вказівку виступити з такою статтею? Причина, безумовно, в тому, що знову не все гаразд на ідеологічному фронті. І не лише в Україні. Стаття має загальносоюзний приціл. А „досвіду" у першого секретаря компартії України в розправі над інакодумцями так багато, що він з повним правом може пишатися своїми заслугами на цьому фронті. І напевне хоче, щоб належно оцінили і віддячили його за всі доблесті. Може, дадуть вищий пост?

У час широких кадрових переміщень, затіяних Ґорбачовим, можливо, недавня дипломатична візита Щербицького до ЗСА могла вважатися його своєрідною спробою вийти на міжнародну орбіту. Мовляв у багатонаціональному Союзі непогано, якщо міністром закордонних справ буде українець...

Однак, мабуть, важливий іспит не зовсім добре був виконаний цим „українцем". І міністром закордонних справ зробився грузин.

То тепер товариш Щербицький, ймовірно, намагається в інший бік вириватися попереду: сісти на вакантний покищо після Суслова пост головного ідеолога в партії?

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ
за спокій душі
бл. п.
ЯРОСЛАВА ГУРИ
який помер, несподівано, 22-го липня в Польщі
будуть відслужені
Владикою М. Гринчишином у Люрді, Франція і
о. д-ром Б. Волошином у Кергонксоні, Н. Й. коло Союзівки.
Смутком прибитий стриєчний брат — **ІГОР ГУРА з родиною**

З глибоким болем повідомляємо Українське Громадянство, що 28-го серпня 1985 року відійшов у Вічність
бл. п.
ВАСИЛЬ ДОБЧАНСЬКИЙ
секретар 54-го Відділу УНСоюзу у Ню Гейвен, Конн., як рівнож скарбник Округи УНСоюзу Ню Гейвен, визначний суспільний і Союзовий діяч, член багатьох установ й організацій.
•
Опечаленій Вдові Покійного п-ні Евгенії та цілій Родині складаємо глибоке співчуття.
УПРАВА ОКРУГИ
УНСоюзу — Ню Гейвен

У глибокому смутку повідомляємо Українське Громадянство, що в ранніх годинах, 28-го серпня 1985 року, несподівано, відійшов у Вічність
бл. п.
ВАСИЛЬ ДОБЧАНСЬКИЙ
член-основник і член Управи УККА, Відділ Ню Гейвен, Конн., визначний громадський діяч, член багатьох організацій й установ.
•
Опечаленій вдові Покійного п-ні Евгенії та цілій Родині складаємо глибоке співчуття.
УПРАВА УККА
— Відділ Ню Гейвен

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що 28-го серпня 1985 р. відійшла у Вічність на 87 році життя наша Найдорожча Мама, Бабця і Прабабця
бл. п.
МАРІЯ з ДЕРЖКІВ СРОКОВСЬКА

ПАРАСТАСИ — у четвер, 29-го серпня 1985 р. і у п'ятницю, 30-го серпня, о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Brawiak Funeral Home, 49 Whippany Rd., Whippany, N. J.

ПОХОРОН — у суботу, 31-го серпня 1985 р., о год. 9-ій рано з церкви св. Івана Хрестителя при S. Jefferson Rd, **у** Whippany, N. J. **на український православний цвинтар св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.**

У глибокому смутку:
доньки — ІРЕНА СУШКІВ
ЗЕНА ТОРАН з мужем ДЖАВІТОМ
МАРІЯ ПАЦЛАВСЬКА
внуки — АЛЕКСАНДРА САВЧУК
з мужем ІГОРЕМ та дітьми
РАЇССА ЛАВБЕР з мужем КРИСОМ
АДА ПАЦЛАВСЬКА
ОРЕСТ ПАЦЛАВСЬКИЙ
зять — НЕСТОР ПАЦЛАВСЬКИЙ

Професорська...

(Закінчення зі стор. 1)

та Т.Г.Масарика у співдії із Інститутом слявістичних студій при Сорбоні.

Доцінюючи проророблену працю Фундації Професорська Рада пропонувала відбути окреме засідання тих Колег, які прибули до Мюнхену, а які є членами Делегатури УВУ у ЗСА. З ними радився Ректор УВУ в дні 19-го липня (6 учасників) і тому, що у Ню Йорку їм було б важко зустрітися, вони рішили визнати позитивну ролю Фундації та на рік вибрати для реорганізації співдії Фундації та Делегатури проф. Петра Гоя головою Делегатури. Засідання передбачило, що в тій справі Ректорат розпише відповідне референдум до всіх членів Делегатур. Крім цього передбачено окреме засідання Сенату із представниками Фундації й Делегатури (приблизно в місяці листопаді 1985 р.).

Тому, що Рада факультету права й економічно-суспільних наук зрезиґнувала з статутової можливости ставлення кандидатури на ректора, на академічний рік 1985/86, залишилася єдина кандидатура дотеперішнього Ректора, при чому проф. Володимир Янів заявив, що з огляду на вік і на інші обов'язки, годиться на поставлення його кандидатури востаннє. Він почувається відповідальним за те, щоб підготовити нормальне передання агенд своєму наступникові після 18 років урядування, що вимагає, щоб новообраний проректор мав змогу безпосередньо співдіяти. Проф. В.Янів бажав би присвятити себе тепер виключно підготові великого Ювілею, а зокрема видань підготовлених праць. У висліді обрано ректором проф. В. Янева, а проректором проф. Б. Осадчука.

Склад Деканатів залишився без змін: на філософічному факультеті Деканом обрано проф. д-ра Г. Васьковича, а продеканом проф. д-ра А. Жуковського; крім того потверджено голов плянувальних комісій (чи департаментів): історичної — проф. д-ра А. Жуковського, мовно — проф. д-ра Я. Гурського, літературної проф. д-ра І. Качуровського, педагогічної — д-р О. Кисілевську-Ткач. На факультеті права й суспільно-економічних наук деканом став проф. д-р З. Соколюк, а продеканом проф. д-р О. Гори.

Приїзд великої кількости замісцевих професорів зумовив і в біжучому році пожвавлення вечірніх викладів для ширшої громадськости. І так на 26-го липня підготовив низку театрально-літературних ескізів магістрант Ярослав Климовський із Філядельфії, які читали крім автора, К. Колянковська, Іво-Полулях та Л. Тимченко. У п'ятницю, 2-го серпня, говорив проф. д-р Л. Рудницький про „Сміх і сатиру в українській літературі", а 6-го серпня Валентин Мороз з Торонто вказав на „Найновіші тенденції в Україні". Документальним дослідам були присвячені доповіді проф. д-ра В. Косика з Парижу („Документи німецьких тайних архівів про українську визвольну боротьбу в Другій світовій війні") та чешки, д-ра УВУ, Б. Єржабкової із Штуттгарту („Еріх Кох, гітлерівський диктатор України і його освітня політика 1941-44 рр."). Доповідь була уривком її габілітаційної праці про „Шкільництво й шкільну політику в Райхскомісаріяті України", писаної, на підставі архівних матеріялів у німецькій мові; доповідь була по-українськи — її ілюстрували численні прозірки із документів. Врешті, 16-го серпня прочитав проф. д-р Б. Осадчук із Берліна свою аналізу відповідей на анкету журналу „Віднова" п.з. „Погляди політичних діячів і інтелектуалістів на розвиток українсько-польських взаємин". Не зважаючи на те, що доповіді відбувалися часто (іноді двічі в тиждень, при серпневій спеці), фреквенція була дуже добра.

Врешті годиться відзначити, що присутність деяких професорів використано до нарад вужчої Ділової Президії Комітету Наукового Конґресу у Тисячоліття для продовження праці, щоб після Конференції у „невтральному" середовищі міжконфесійного УВУ (травень 1984) і після останньої Конференції у православному духовно-культурному центрі у Бавнд Бруку — на запрошення Його Блаженства Митрополита Мстислава (червень 1985), наступна конференція із науковою Сесією змогла відбутися у Римі (жовтень 1985), у нав'язанні до Синоду українських католицьких Владик. Проєкт втішався великим зацікавленням Професорської Ради.

Понад...

(Закінчення зі стор. 1)

кутивний Комітет признав для інж. Івана Скіри за його невтомну і віддану працю на протязі 30-ти років на пості голови і секретаря 153-го Відділу ім. Луки Мишуги, заложеного 31-го серпня 1954 року покійним головним радним та організатором Іваном Одежинським. Вручення почесної грамоти було милою несподіванкою для інж І. Скіри, що він висловив у слові подяки. Про віддану працю інж. Івана Скіри для розбудови УН Союзу коротко говорив Йосиф Лисогір, який, як колишній головний предсідник мав нагоду із ним співпрацювати.

Як уже сказано, весь дохід із згаданого свята був [illegible]значений на сплачення [illegible] Тризуба за закупну посілість. Але незалежно [illegible] того, Головний Уряд [illegible] по традиції кожного року призначує відповідну дотацію для Управи „Тризуба". Цим разом, головний предсідник д-р Іван Флис в асисті згаданих вже членів Головного Уряду і голови Округи, вручив заступникові голови Управи „Тризуба" інж. Орестові Лесюкові чек на суму 2,000 долярів. Д-р Іван Флис запевнив інж. О. Лесюка, що наступна дотація в сумі 5,000 долярів буде виплачена тоді, коли Управа „Тризуба" виконає своє зобов'язання супроти УНСоюзу.

Тому, що під час цієї церемонії почав падати дощ, всі гості перейшли до спортового Клюбу, де продовжувалась забава із танцями. Там також відбулася виграшка нагород, включно із телевізійним апаратом. Святом проводив Степан Гавриш, головний організатор УНСоюзу.

[illegible]РШЕ ВІД 1960 РОКУ Пентагон щойно стримав [illegible] основного виду зброї, що був уже в продукції і на [illegible] витрачено від 1978 року великі гроші, власне 1.8 [illegible] долярів. Секретар оборони Каспар Вайнбергер [illegible] на пресовій конференції в Пентагоні у вівторок, [illegible] серпня, що Армія не купуватиме протилетунських [illegible], названих „Сержант Йорк", бо їхня боєздатність [illegible] оправдує додаткових коштів" за них. Відмова від цих протилетунських вистрільних приладів заощадить П[illegible]нові три більйона долярів.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ оголосив у вівторок, 27-го серпня, що він накладає „цивільні кари" у висоті 2.25 мільйона долярів на Крокер Національний Банк у Сан Франціско через „недбальство" керівників банку подати у звітах про фінансові трансакції готівкою, що становила суму 3.9 більйона долярів протягом останніх чотирьох років. Цей банк є вже шостим банком у ЗСА так покараним Урядом на підставі „Акту про секретність банків" з 1980 року, за незголошені велетенські суми готівки, що зветься в популярній американській мові „Money laundering", тобто „прання грошей". Це все готівка, здобута клієнтами банку не конче найбільш легальним шляхом. Часто-густо це колосальні суми з забороненої торгівлі наркотиками чи з іншої контрабанди, хоч такі „переступи" не легко Урядові контролювати. Грошова кара на цей банк мала бути ще вища і сягати 7.8 мільйона долярів, але Крокер банк є одинадцятим американським банком, який втратив в останніх роках поважні суми грошей, тому „вимір кари" був цей раз поміркований.

Дітройтське віче в обороні доброго імени українців.

У п'ятницю, 9-го серпня ц.р. в переповненій авдиторії української початкової школи Непорочного Зачаття у Воррені, Миш., відбулося громадське віче в обороні доброго імени українців та в обороні І. Дем'янюка. Віче спонзорувала та організувала в порозумінні з крайовою управою Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ) мишиґенська Станиця Українських Американських Ветеранів.

Сходини-віче відкрив голова станиці д-р Р. Петрашук і, привітавши присутніх, попросив Дж. Ельника, голову ділового комітету, до дальшого ведення вічем. Дж. Ельник, уродженець ЗСА з третьої генерації американських українців, ветеран американської фльоти в Другій світовій війні, минулорічний та перший голова мишиганської станиці УАВ, привітав поіменно присутніх на залі парохів української православної катедри св. Покрови о.Н. Столярчука, церкви Непорочного Зачаття протоігумена Б. Панчака, церкви св. Йосафата о. К. Височанського, особистого представника конґресмена Дениса Гертеля д-ра О. Квітковського, представника дітройтського відділу УКК д-ра Б. Крука, представника дітройтського відділу УАКР З. Василькевича. Він відмітив присутність представників інших національностей, а саме: Ірена Вельш від Амнесті Інтернешенал, Савлюс Сімотуйнас від Центру Дітройтських-Литовських Організацій, Данєл Сімон від хорватської громади, Джанас Урбонас від Литовсько-Американського Комітету, та д-р Джо Зетік від Білоруських Американських Ветеранів.

Дж. Ельник згадав про інтерв'ю з кореспондентом „Дітройт Нюз" Армандом Гебертом, який його запитав: „Чому ви, уроджений американський громадянин, цікавитеся та співпрацюєте з українськими еміґрантами та іншими поневоленими націями, а особливо Іваном Дем'янюком? Чому ви дбаєте про те, що станеться з цими людьми?" Дж. Ельник відповів йому: „Я як американський громадянин добровільно зголосився під час війни служити в американських збройних силах, щоб обороняти свободу, якою втішалися наші предки та забезпечити її прийдешнім поколінням. Мушу сказати що люблю свою країну всією душею, але як моїм батькам, так і мені Україна завжди була близькою і рідною. Коли ж тепер я бачу, що принципи, за які я був готовий віддати своє життя, починають надщерблювати КГБ-івською рукою, я знову є готовий стати в іхній обороні". Відтак він з'ясував ціль сьогоднішнього віча: 1. Згідно з резолюцією цьогорічної конвенції УАВ домагатись від президента ЗСА негайно покликати до життя незалежну комісію, завданням якої було б перевірити процедури і активність Бюра Спеціяльних Інвестиґацій (ОСІ) та усталити, чи конституційні права американських громадян не є нарушені. 2. Допомогти крайовій управі АОЛПУ створити фінансову базу, яка є абсолютно конечна для оборони доброго імени українців, а під теперішню пору на оборону не тільки І. Дем'янюка, але й інших. 3. Поінформувати українську й американську громадськість про зловживання американських прав ОСІ, яке діє за вказівками московського КҐБ, та закликати усіх, покликаючись на наші конституційні права, до посиленої акції, висилаю чи листи, телеграми і навіть телефонічно до Президента, конґресменів, головного прокуратора Е. Міса, домагаючись перевірки діяльности ОСІ та вживання ним фальшованих московськими КҐБ-істами документів чи свідків.

Доповідачі на вічу (зліва) І. Ольшанівський, Л. Дем'янюк і д-р М. О'Коннор.

Д-р М. Куропась промовляв на вічі.

Відтак він представив д-ра М. Куропася, заступника голови УНС та крайового зв'язкового між етнічними організаціями АОЛПУ, та попросив його перебрати керму дальшого провадження вічем і представити шановних доповідачів — д-ра Марка О'Коннора, правного оборонця І. Дем'янюка, Ігоря Ольшанівського, голову крайової управи АОЛПУ, та Ліду Дем'янюк, дочку І. Дем'янюка.

Першим промовцем був І. Ольшанівський, який докладно з'ясував цілі й завдання АОЛПУ, які тепер майже вповні зосереджені не тільки на обороні, але й остаточному звільненні І. Дем'янюка, та створенні дослідчого українського центру. Як чергового промовця д-р М. Куропась представив д-ра М. О'Коннора, який спеціялізується в міжнародному праві, та правного оборонця колись обвинуваченого ОСІ у „нацистських злочинах", але вже оправданого п. Валюса з Чикаґо, а тепер оборонця І. Дем'янюка.

Довгими та щедрими оплесками присутні привітали д-ра М. О'Коннора, який українським привітом „добрий вечір" почав свою доповідь, коротко переказавши свою минувшу і підложжя, створене його батьком д-ром Едвардом О'Коннором відносно української громади, коли він вже від п'ятьох років свого життя був присутнім на кожній українській імпрезі. Йдучи шляхом свого батька, він застосовує ці самі методи й до свого сина й тепер з гордістю він може сказати, що три генерації О'Коннорів є готові віддати своє життя за вільну Україну.

Згадуючи свою співпрацю в останніх роках з крайовою організацією АОЛПУ, очолюваною І. Ольшанівським, членів якої він називає „борцями за волю", він тепер просить удостійнитися привілеєм увійти в їхні ряди та стати „українським борцем за волю". Гучні та довготривалі оплески були апробатою його прохання. Відтак він детально переказав перебіг судового процесу І. Дем'янюка, ставши його правим оборонцем після того, як його позбавили американського громадянства, згадав, що документи обвинувачення Дем'янюка є фальшовані й цей факт відомий ОСІ. Покликаючись на багато інших фактів, він ствердив абсолютну невинність І. Дем'янюка в закидуваних йому обвинуваченнях.

Довга та елястична рука комуно-московського КҐБ сягнула через океан та загрожує не тільки українцям та східньоевропейським народам, але й всім американцям. Його детальний фактичний опис подій відносно т.зв. „демократичного процесу" І. Дем'янюка переконав найбільшого песиміста про його невинність, що впав жертвою КҐБ, його виконавчої клітини на території ЗСА—ОСІ та центру Візенталя, подібно як і Валюс, Артуковіч й інші. Свою обширну і дуже цікаву доповідь д-р М. О'Коннор закінчив українською мовою : „Дай, Боже, вам вільної України".

Останнім промовцем була Ліда Дем'янюк, яка обмежила свою доповідь, через непересічну гаряч на залі, до розповіді про трагічне пережиття всієї родини протягом останніх вісьмох років. Вона в імені свого свого батька та родини подякувала українській громаді, яка дотепер морально і фінансово щедро відгукнулась, свідома того, що тут не йдеться тільки про Дем'янюка, бо сьогодні він, а завтра хтось інший.

Відтак д-р М. Куропась, стоячи на висоті свого завдання як модератор, перейшов до запитань від присутніх, на які, в залежності від питань, відповідали поодинокі прелеґенти. Підсумовучи відповіді на деякі головні питання, як наприклад, „що нам далі робити?" (п.Строїч) і „яка є плянована акція зі сторони АОЛПУ на лист, який кружляє в Конґресі з підписом багатьох конґресменів за підтримку дотеперішньої „бездоганної" праці ОСІ (проф. С.Віхар), він закликав всіх нас до спільної акції протиставитись всім тим, що намагаються знеславити добре українське ім'я в діяспорі, до якого вже є включені тут народжені, які ніколи не могли мати щось спільного з гітлерівським нацизмом. Покликаючись на слова д-ра О'Коннора, що в тій боротьбі ми не є самі- з нами є два мільйони Американських Ветеранів Чужоземних Війн (AVFW), та з нами є президент ЗСА. Тому за всяку ціну треба посилити акцію висилання листів, телеграм до Конґресу, Білого Дому, конґресмена П. Родіно, сенатора С. Тирмонда та головного прокуратора Е. Міса, домагаючись створення конґресової комісії для перевірки діяльности ОСІ, як рівнож складати пожертви на фонд оборони, який є конечний для дальшої ефективної боротьби.

На цьому офіційно віче закінчено . Маркантним явищем його було те, що, не дивлячись на гаряч на залі, ніхто з присутніх не опустив її. Приємно було побачити через присутніх численних представників молодшої генерації та студентської молоді. Після віча присутні підписували приготовані петиції та резолюції до Президента ЗСА і конґресменів та складали пожертви на фонд АОЛПУ, а наступного дня передано Ігорю Ольшанівському 5,000 дол.

Напередодні віча представники організаційного комітету мали кілька інтерв'ю з кореспондентами американської преси, в наслідок чого популярний щоденник „Дітройт Нюз" та „Макомб Дейлі" в своїх виданнях з 7-го серпня помістили обширні та об'єктивні дописи не тільки про заплянове віче, але й рівночасно його ціль - домагатись конґресової інвестиґації ОСІ, яка використовує зфальшовані КҐБ „докази" та на вказівку центру Візанталя знаходить та розправляється з поодинокими так зв. „воєнними злочинцями та нацистськими коляборантами".

В зв'язку з вічем мишиґенська станиця УАБ заініціювала збірку на фонд АОЛПУ і просить виставляти чеки на AHRU Legal Fund або на Ukrainian American Veterans та переслати на адресу: 28600 Mound Rd, Warren, Mich 48092.

В.Кізима

В обороні української правди

У Пердю університеті, в місті Лафает, Індіяна, відбувалася в липні ц.р. конференція у справі Совєтсько-американського порозуміння, що її влаштувала установа Соннер Сентер для взаємовідносин між ЗСА і СССР, головою якого є проф. В. Брус Ріґдон з МекКормік теологічної семінарії в Чикаґо. Цікаво, що він був наратором нібито документального фільму „Церква росіян", що його висвітлювано в 1983 році на Н-Бі-Сі. У фільмі стверджується, що в СССР є повна свобода релігії.

В місті Лафаєт діє т.зв. Екуменічна асоціяція для людських прав у Совєтському Союзі великого Лафаєту, до якої належать католицькі, протестантські і жидівські духовники, а теж і світські особи. Між світськими є одна українка, Н. Лєхман. Її заходами спроваджено до Пердю університету о. Петра Ґаладзу, представника організації Американці в обороні людських прав в Україні, і о. Андрія Чировського, проф. східньої богословії при Католицькому Богословському Об'єднанні (Висока Теологічна Школа) в Чикаґо.

Завдяки вмілому підходу до цієї справи, вдалося на доповіді про підпільну Українську Католицьку Церкву стягнути майже всіх учасників конференції, включно з викладачами цього університету.

Отець Петро Ґаладза говорив про методи переслідування церков в СССР, а о. Андрій Чировський доповідав на тему „Новий самвидавний документ — хроніка Католицької Церкви в Україні", з'ясувавши положення УКЦ від часів її брутального нищення після Другої світової війни до сьогоднішніх днів, задокументоване в згаданій „Хроніці". Учасники уважно вислухали доповіді, приймаючи деякі твердження гарячими оплесками.

Згодом відбулися довша сесія запитань та дискусія, що було доказом того, що слова доповідачів публіка прийняла як правдиві і переконливі арґументи скептицизму в обличчі совєтських і російсько-православних нібито „мирних" заходів.

Місцева преса і телевізія підхопили цю подія, подаючи інтерв'ю з доповідачами: о. проф. А. Чировським і о. Петром Ґаладзою. Н. Лєхман належиться подяка за вмілість використання відповідного моменту, а доповідачам — за те, що прибули на цю конференцію, щоб підтвердити правду про нашу Церкву.

Присутній

БІДНІ РОДИНИ В МІСТІ Ню Йорк, які дістають т.зв. „велфер" — допомогу, часто змушені були, позбувшись постійного нічлігу, ночувати ніч-другу по бюрах міського „велферу", але тепер цій практиці стейт хоче покласти край. Стейтовий суддя заборонив містові перетримувати ніччю бідних, з чого місто невдоволене й воно відкликається до вищої судової інстанції, бо не завжди легко міським властям відразу примістити таку бідну родину до готелю чи мотелю. Теж кошти приміщення на ніч по готелях людей на „велфері" страшенно високі, а в бюрі нічліг „безкоштовний". Зрештою — кажуть речники міста, — такі „бюрові ночування" — це лише „остання дошка рятунку", а не рутинна практика.

У 40-ліття...

(Закінчення зі стор. 2)

Ці інтерв'ю прем'єра Волошина мали велике значення, бо скоро після того велика більшість міжнародної преси почала писати про українську справу у прихильному для неї тоні, що ворогам України завдало великого клопоту.

Прем'єр Волошин після арбітражу вислав в імені уряду Карпатської України до американських братів таку телеграму: „Ми, уряд Карпатської України, звертаємось до вас, наші брати за океаном, зі зазивом заманіфестувати свою солідарність з нами в сьогоднішню вирішальну хвилину. Втрата Ужгороду й Мукачева не захитає нашого твердого рішення сповнити велике історичне завдання".

Взаємини з чехами були коректні дотепер. Все це змінилося, коли президент Гаха 16 го січня 1939 р. найменував генерала Лева Прхалу на третього міністра Карпатської України. В цілій країні відбулися протестні маніфестації. Прем'єр Волошин не допустив ген. Прхалу до ради міністрів Карпатської України й домагався його резиґнації. 18-го січня 1939 року перед будинком штабу Карпатської Січі відбулася велика маніфестація. Велика маса українських патріотів вирушила до урядового будинку. На балькон вийшли члени уряду зі старшинами штабу Карпатської Січі. Поручник Ф. Тацинець став перед прем'єром наструнко і провів присягу січовиків, що звучала так: „У кожній хвилині нашої боротьби стоїмо за самостійністю і соборністю Української Держави. Ми стоїмо вірно при боці нашого батька прем'єра Волошина. Присягаємо: кров і життя наше віддамо за волю і самостійність української нації. Не будемо знати відпочинку аж до переможного кінця. На наказ до боротьби ми станемо всі, вірні тобі й українській нації. Так нам, Боже, допоможи!".

Хоча ген. Прхала повернувся до Праги, він на початку березня 1939 року знову з'явився у Хусті. Він домагався від Команди Карпатської Січі повного роззброєння і розпущення її. Коли Команда не послухала його наказу, він 14-го березня вранці о 5-ій годині обсадив чеським військом всі стратегічні пункти Карпатської Січі і домагався капітуляції Карпатської Січі. Команда і цей раз не послухала наказу ген. Прхали і розпочала нерівну боротьбу з чеським військом, в якій згинуло того дня 40 січовиків. Бій припинено на наказ прем'єра Волошина, бо прийшла вістка до Хусту, що мадярське військо напало на Карпатську Україну.

Коли в Хусті стало відомо, що словаки 14-го березня 1939 року проголосили свою незалежність, прем'єр Волошин, порадившися з членами уряду і послами Сойму, що перебували тоді в Хусті, ввечері того ж дня проголосив незалежність Карпатської України, що наступного дня було підтверджено першим законодатним соймом Карпатської України. Крім інших справ, сойм вибрав першим президентом Карпатської України прем'єра д-ра Августина Волошина. Варто зазначити, що Карпато-Українська Держава є одна-єдина частина Соборної України, що в новітній історії України проголосила свою незалежність конституційним шляхом.

Після засідання Сойму вирішено перенести осідок влади до Бичкова. Одначе, вранці 16-го березня чехи, озброївши мадярські банди, зробили переворот в Тячові. Цей факт змусив уряд Волошина перейти кордон до Румунії. Там президент Волошин затримався лише один день, а потім подався до Югославії. Після короткого перебування в Югославії А. Волошин з своїм оточенням виїхав через Відень до Праги.

Особи, зв'язані з карпатоукраїнською владою за кордоном, постійно втримували зв'язок з представниками всеукраїнського визвольного руху — ОУН. Дух соборности, що творив і розбудував Карпато-Українську державу залишився назавжди в серцях закарпатських патріотів, бо він перетворив колишнього русина-раба на українського державника. Цей дух ліг і в основу заключеного влітку 1939 року договору поміж владою Карпатської України, репрезентованою президентом д-ром Августином Волошином, головою сойму проф. Августином Штефаном і прем'єром Юліяном Ревасм, з одного боку, і ОУН на чолі з полковником Андрієм Мельником. На основі цього договору влада Карпатської України всеціло включила боротьбу Карпатської України в рамки ОУН.

При кінці Другої світової війни співробітники президента Волошина радили йому покинути Прагу і осісти у Баварії. Однак, до цього не дійшло. Волошин залишився в Празі до приходу большевиків. Президента Волошина заарештували 21-го травня 1945 року. Разом з іншими членами уряду — Клочураком, Долинаєм і Перевузником — перевезено його до Москви до Лєфортовської тюрми. Трьох членів уряду засуджено на 10 років ув'язнення кожного, президентові Волошинові Москва не могла простити його соборницьке переконання і його співпрацю з ОУН. За це заплатив президент Волошин мученицькою смертю, згинувши закатований катами України 11-го липня 1945 року. Він згинув з рук московського ката, як згинули й Отаман Симон Петлюра, провідник ОУН полковник Євген Коновалець, провідник ОУН Степан Бандера, головний комендант УПА Тарас Чупринка-Шухевич й багато, багато інших героїв у боротьбі за незалежність і соборність України.